

γὰρ στὰ Γαλλ.νενα τὴ Τουρκικὴ γλῶσσα, σὺν αὐτὸν
νὰ μὴν ἦταν στὸ χέρι τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως
καὶ σὺν νὰ μὴ διδάσκεται ἡ Τουρκικὴ γλῶσσα στὸ
καμὰρὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων «στὴ μεγάλη τοῦ Γένους
σχολή» στὴν Πύλη, καὶ σὺν νὰ μὴν ἦταν σπου-
δαῖα ὁρεῖται στοὺς Ἑλληνες ἂν σπουδάζαν κι' ἂ
ἤξευραν τὴ Τουρκικὴ Ἀλλες ἀνεκάλυψαν πῶς ἐπειδὴ
ὁ μεταρραστὴς εἶχε παντρευθῆ με Ρούσσοι θὰ πῇ
πῶς πληρώθηκε με Ρούσσικοι ρούβλια, ἀπαρχάλλχτα
ὅπως εἶπαν καὶ γιὰ τὴ μεταρραστὴ τοῦ Βυζαντινίου
καὶ ἡ συκοφαντικὴ διαδόθηκε. Ἀλλες ἐνόμισαν γιὰ
κατηγόρια τοῦ μεταρραστῆ πῶς μεταρραζῶντας τὴν
ιστορίαν τοῦ Βυζαντινῆς λογοτεχνίας, μετάρρασε καὶ
τὸ μέρος ἐκεῖνο ποῦταν παρμένο ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ
ιστορίαν τοῦ Gelzer καὶ ποῦλεγε πῶς ἡ Κωνσταντι-
νούπολι μὴ μέρη θὰ παρῆθ ἀπὸ τοὺς Ρούσσους. Μὰ
κι' ἐναντίον μου ἐρρίχτηκαν οἱ συκοφάντες καὶ εἶπαν
πῶς ἡ στάσι μου στὸ ζήτημα εἶναι ἀγορασμένη με
ρούβλια. Μὰ μοῦ φαίνεται πῶς ἂν ἔχη ἡ Ρωσσία
τόσα ἀφύονα ρούβλια θὰπρεπε νὰ τὰ δώσει περισσό-
τερο στοὺς σκληροτράχηλους ὑπερασπιστὰς τῆς μού-
μιας καθαρῆουσας, γιὰτὶ αὐτοὶ εἶναι ποὺ ἐμποδι-
ζουν τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ τοῦ λαοῦ ἀνά-
πτυξι, καὶ γι' αὐτὸ ὁ κ. Καρκαβίτσας λέει
στὸ ἀναμορφωτικὸ ῥεβλάν (reformblatt)
«Λοιμῶς» ὅτι γιὰ τὴν ἀληθινὴν καταγωγὴν
τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς ἀρ-
χαίους μιλάει ἡ ὁμοιότητα τῶν ἐλαττω-
μάτων καὶ καθὼς τότε παλαιὰ τὸν ἀντί-
παλον ἐξολόθρευαν με τὸ θοβερό : Μη-
δίξει ἢ φιλιππίζει, ἔτσι καὶ τώρα ἀντι-
λαλεῖ ἡ κατηγόρια : Ρωσδίξει.

Νὰ κι' ὁ ἐπίλογος τοῦ ἄρθρου ποῦ πρέπει ὀχι
μονάχα νὰ τὸν δικιάσουν μὰ καὶ νὰ τὸν κίστανθοῦν
ὅλ' οἱ Ρωμιοί :

...«Ὅτι εἶναι μεγάλη διαφορά γνώμων μεταξὺ τῶν ρίλων τῆς ἀναμορρώσεως γιὰ τὸ πῶς θὰ γίνη αὐτή, τοῦτο δὲ μπορεῖ νὰ μᾶς ἀνησυχεῖ. Εἶναι πολλοὶ δρόμοι σ' αὐτή. Κι' ἂν τῶρα τὰ μέρη τῶν ἀναμορφωτῶν περπατᾶνε ξεχωριστά, θὰ πλησιάζουν ὁλοένα καὶ θὰ συμψωνήσουν μιὰ φορὰ νὰ πετᾶξουν τὴν γλῶσσα ποῦναι σὰ μούμια καὶ τὸν ψεύτικο κλαστικισμό.» Ἦως ἢ νίκη νὰ παρήρῃ ὁλωδιδίου ἀγάλια κι' ἐπακτῆρησα ὅπως ἐγένηκε καὶ στὴ ζωγραφικὴ τίς τελευταῖες ἐκατονταετηρίδες. Μ' ὅλες τίς διαμαρτυρήσεις τῶν ἀχρωμάτιστων ρωμηντικῶν καὶ κλασσικιστῶν ἐκουσίῳ τὰ δίστορα εἶδη τοῦ Νατουαλισμοῦ.

Μερικὰ δυνάτὰ πρόσωπα κ' ἐξουσίες μιλάνε κατὰ τῆς νέας διευθύνσεως, ἀλλὰ μόδα ταῦτα ὁ ἀγῶνας ἐκρίθηκε γιὰ τοὺς νεωτεριστάς. Ἀνάλογο θὰ γίνῃ καὶ στὴ νεοελληνικῇ. Οἱ κλασσικισταὶ θὰ συμμαζετοῦν στὴ γωνιὰ τῆς εἰδικῆς φιλολογίας, ἄλλοι θὰ κάμουν ὀλίγο λίγο παρεχώρησις στὴ ζωὴ νέα τέλαντα θὰ γίνουν ἐλεύθερα ἀπὸ τὸ δεσποτισμὸ τοῦ σχολειοῦ ποῦ ἔκανε πρωτότερα ὅλα νὰ κουτσαίνουν κ' ἔτσι ὁ χρωματισμὸς τῆς γαυρομένης θὰ γίνῃ πολὺ ὁμοία μὲ τὸν τῆς φυσικῆς οὐμιλίας. Τὸ θεμέλιο πρωτότυπης νεοελληνικῆς φιλολογίας θὰ ἰδουθῇ.

“Ὅσο λυπηρὸ καὶ ἀνείναι τὸ κυνηγεῖ ποῦ ἔπαθ’ ὁ Αἰσχύλος μετὰ τὴν νεοελληνικὴν πορροσιὰ καὶ ὅσα ἀπογοητευτικὴ γιὰ τὸν μεταπορροστὴ εἶναι ἡ ἀγνωμοσύνη μὲ τὴν ὁποῖαν ἀνταμείβεται ἡ δουλειά του, δὲν πρέπει οἱ ἀναμωρῶται νὰ ξιπασθοῦν ἀπ’ αὐτὴ τὴ νεώτατη ἐκπληξί. Χωρὶς κίνησι δὲν γίνεται ζωὴ καὶ χωρὶς ἀγῶνα καμμία πρόοδος. Τὸ κόμμα τῶν ἀναστηλωτῶν θὰ κάμῃ ἀκόμα πολλοὺς ἀγῶνες, ἔσως καὶ μεγαλύτερους. Εἴθε νὰ γίνεταί ὁ καυγᾶς στὸ μέλλον μὲ περισσότερη σωφροσύνη καὶ νὰ χύνεται γιὰ τὴ γλώσσᾳ μόνον μελάνη καὶ ὄχι αἷμα. Στὸν ἐξεταστὴ τοῦ μελλοντος οἱ ταραχὲς γιὰ τὸν Αἰσχύλου καὶ γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο θὰ φανοῦν μόνον ὡς ἐπεισόδια συντελεστικὰ στὴ δυνατὴ πνευματικὴ κίνησι ποῦ φανερώνει τὴν ἐλευθέρωσι ἐπὶ νεκρῇ γραμματικῇ καὶ τὴν ὁρμὴ σὲ γραμματικὸ τύπῳ ἀληθινὰ ζωντανῷ καὶ ἄξιο νὰ φτείσξῃ φιλολογίᾳ. Κάθε εἰλικρινὲς φίλος τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ παρκαλιέται νὰ βρῇ σκηνὴ αὐτὴ ἢ κίνησι ὅλο καὶ περισσύτερους ὁπαδοὺς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς νὰ νομιζέται τὸ πλεῖο μεγάλῳ πρόβλημα τοῦ πολιτισμοῦ ποῦ εἶναι ἐπιφορτισμένη ἡ γεννεὰ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων νὰ λύσῃ. Μὲ τὴν εὐτυχὴ λύσει του συνδέεται καὶ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ πάντα. Καλὴ φώτισι».

ΣΕ ΜΑΝΤΟΛΙΝΟΥ

Ὁχου, κι' ὅς εἶταν νὰ γενῶ
χορδὴ τοῦ ταμπουρά σου,
ποῦ σὰ βαρεῖς νὰ σ' τὰ φιλῶ
τὰ πέντε δάχτυλά σου !

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

πους πόνο γιατρικό ή κούραση γίνηκε. Μά όταν πάλε ξημέρωσε, πάλε έπασχαν τὰ ίδια. Χαίρουνταν ποῦ ξαναθλέπονταν, λυποῦνταν νὰ χωριστοῦν, πο- νοῦσαν θεληματικά· δὲν ἤξεραν τὴ θέλουν. Τοῦτο μονάχα ἤξεραν, ὅτι τὸν ἔναν τὸν ἀράνισε τὸ φιλή, τὴν ἄλλη τὸ λουτρό.

ΙΑ'. Μὰ τοὺς ἀναφτε περισσότερο κ' ἢ ἐποχὴ
 ποῦ βρίσκουνταν. Ἄνοιξες ἦταν πιὰ τέλος, καὶ κα-
 λοκαιριοῦ ἀρχὴ κι' ὅλα στὸν καιρὸ τους. Τὰ δέντρα
 ἦταν γεμάτα καρπούς, οἱ κῆμποι σπαρτά· νόστιμο
 ἦταν τῶν τζιτζικιών τὸ λάλημα, γλυκιὰ καὶ τῶν
 παρικών ἡ μυρωδιὰ· εὐχάριστο καὶ τῶν κοπαδιῶν τὸ
 βέλασμα. Ὁ θάλλει κανένας· πῶς καὶ τὰ ποτάμια τρα-
 γουδοῦσαν, καθὼς σιγότερχαν, πῶς κ' οἱ ἀνεμοὶ ἐ-
 παίζαν φλογέρες, φυσῶντας ἀνάμεσα στὰ πεύκα,
 πῶς καὶ τὰ μῆλα ἐρωτεμένα ἔπεφταν χάμου, πῶς
 κι' ὁ ἥλιος, ἀγαπῶντας τὴν ὠμορφιά, ὅλους τοὺς ξε-
 γύμνονε. Κι' ὁ Δάφνης λοιπόν, ἀνάρπτοντας ἀπ' ὅλ'
 αὐτά, στὰ ποτάμια ἔμπαινε καὶ πότε λούζονταν,
 πότε ὅσα φέριε στρεφρογύριζαν στὸ νερὸ κυνηγοῦσε·
 καὶ πολλὰς φορὲς ἔπινε γιὰ νὰ σβῆσει τὴ φωτιὰ τοῦχε
 μέσα του. Κ' ἡ Χλόη, ἅμα ἄρμεγε τὰ πρόβατα καὶ
 τὰ περισσότερα γίδια, πολλὴν ὥρα βασανίζονταν νὰ
 πῆξει τὸ γάλα, γιὰτὶ οἱ μῦγες φοβερὰ τὴν πείρα-
 ζαν καὶ τὴ δάγκωναν, ἂν καὶ τίς ἐδιώχνε. Κ' ὕστερ'

ἀπ' αὐτό, ἀφοῦ ἐνέψε τὸ πρόσωπο, στεφανώνονταν μὲ πεύκου κλαρεῖα, καὶ τὸ λαφοτόμαρο ζώνονταν, κι' ἀφοῦ γέμιζε τὸ καρχάρι κρασί καὶ γάλα, ἔπινε μαζὴ μὲ τὸ Δάφνη. Κι' ὅταν ἦλθε τὸ μισημέρι τὰ μάτια τους ἀποσκλαδώθηκαν, γιατί ἐκεῖνη βλέποντας γυμνὸ τὸ Δάφνη, ἐνοιωθεῖν ὀλανθισμένη τὴν ὠμορφιά του κι' ἔλυονε, ποῦ δὲν μπορούσεν οὔτε ψεγάδι νὰ τοῦ βρεῖ· κι' ὁ Δάφνης, ὅταν τὴν εἶδε μὲ τὸ λαφοτόμαρο καὶ μὲ τὸ πεύκινο στεφάνι νὰ τοῦ δίνει τὸ καρχάρι, θάρρουσε, πῶς μιὰ ἀπὸ τίς νύμφες, ποῦ ἦταν στὸ σπήλιο, βλέπει· καὶ τότες ἀρπάζοντας τὸ πεύκο ἀπὸ τὸ κεφάλι της στεφανώνονταν ὁ ἴδιος, ἀφοῦ πρώτα φιλοῦσε τὸ στεφάνι· κι' ἐκεῖνη φοροῦσε τὸ φόρεμα αὐτονοῦ, ὅταν λούζονταν ὀλόγυμνος, ἀφοῦ πρώτα κι' αὐτὴ τὸ φιλοῦσε. Καὶ κάποτε καὶ μὲ μῆλα χτυπιούνταν ἀναμεταξύ τους, καὶ τὸ κεφάλι ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ στόλισαν, ἀφοῦ χώρισαν τὰ μαλλιά τους, κι' ἐκεῖνη παρόμοιαζε τὰ μαλλιά του, γιατί ἦταν μαῦρα, μὲ σμέρτα, κι' αὐτὸς τὸ πρόσωπό της μὲ μῆλο, γιατί ἦταν λευκὸ καὶ ρόδινο. Τὴ μάθαινε καὶ νὰ παίξει τὸ σουραῦλι κι' ὅταν ἐκεῖνη ἀρχίζε νὰ φυσάει, ἀρπάζοντας αὐτὸς τὸ σουραῦλι περνοῦσε γλήγορα τὰ χεῖλια του ἀπάνου ἀπ' τὰ καλὰ μαι· καὶ φαίνονταν πῶς τὴ διόρθωνε ὅταν λάθευε, μὰ μὲ τρόπο στὸ σουραῦλι φιλοῦσε τὴ Χλόη.

— ENA TPAMMA

PIA TON x. EENONGYAO

Φίλτατε Ταγκόπουλε,

Είδα τὴν ἀπάντησίν σου στὸν κ. Γρ. Ξενόπουλο γιὰ τὰ ὅσα ἔγραψες στὴν ἐφημερίδα «Ἀθῆναι» μὲ ποιά μέσα βγαίνει ὁ «Νουμᾶς». Τὴν εἶδα καί, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, λυπήθηκα, ποῦ κάθησαι κ' ἔδωσες προσοχὴ σὲ τέτοιες ἀνότητες, ὥς ποῦμε, συκοφαντίες. Κι' ἂν ἦταν ἡ συκοφαντία αὐτὴ γιὰ τὸ «Νουμᾶ» κ' ἡ ψευτολογιὰ μιὰ, σπολλάτῃ· ν' ἀπαντήσῃ κανένας· μὰ καθὼς εἶδεν ὅλος ὁ κόσμος στὸ εἰλικρινέστατο ἐκεῖνο ἄρθρο τὰ ψέμματα γιὰ τὴν ἐφημερίδα σου πῆραν κ' ἔδωσαν, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ ἄτομό σου καὶ τελειόνοντας στὸ ἀλλαγμᾶτι τοῦ ρητοῦ, ποῦ εἶχες κάτου ἀπὸ τὸν τίτλο της. «Ὅλ' αὐτὰ δὲ σοῦ δίνουν ἀφορμὴ νὰ σκεφτεῖς, ὅτι κάποια αἰτία πρὸ βαθιὰ εἶχεν ὁ κ. Ξενόπουλος νὰ γράψῃ τὰ τόσα ψέμματα. Καὶ δὲ μπορούμε τάχατες νὰ βροῦμε πῶς ἡ αἰτία αὐτὴ εἶναι ἡ ζούλια κι' ὁ φόβος, ποῦ γεννᾷ ἡ ζωὴ τοῦ «Νουμᾶ»;» Εἶναι βλέπεις τόσο στενὸς ὁ κύκλος μας, ποῦ εὐκολὰ μαθεύεται τὸ τί λείει κανένας γιὰ τὸνα καὶ τᾶλλο—σχετικὰ πάντα μὲ τὴ δουλειά του—καὶ πῶς τὸ βλέπει τοῦτο ἡ ἐκείνο. Τὸ ξέρουμε δὲ καὶ τὰκοῦμε ταχτικά, πῶς ὁ «Νουμᾶς» ἔχει μπεῖ στὸ μάτι πολλῶν καὶ τὸ ἔργο του τοὺς ξυνοφάνεται, γιατί πάει νὰ πραγματοποιήσῃ ὄχι μονάχα μὲ λόγια ἀλλὰ καὶ μ' ἔργα—καὶ περισσότερο μ' ἔργα—κάποια ἰδέα ποῦ γι' αὐτὴν ἀγωνίζεται. Καὶ ξέρουμε ἀκόμη—τούλάχιστο ἀπὸ τὰ γραφομένά τους—ὅτι εἶναι ὅλοι τοὺς ἀρκετὰ ἐγωιστὲς—κι' ἓνας ἀπ' αὐτοὺς κι' ὁ κ. Ξενόπουλος, ἴσως πρὸ πολλοῦ—καὶ φυσικὰ δὲ μπορούν νὰ χωνέψουν ὅ,τι τοὺς μπáίνει μπροστὰ κι' ὅτι δὲ μιλάει πάντα γι' αὐτοὺς, καὶ πῶς τοὺς πειράζει ἡ ἀλήθεια τὰ νεῦρα τόσο, ποῦ μονάχα ποταπὲς συκοφαντίες βρίσκουν νὰ τὴν πολεμήσουν. Γιατί, ἂν ἤθελεν ὁ κ. Ξενόπουλος, νὰ εἰπεῖ μ' εἰλικρίνεια τὴ γνώμη του γιὰ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ «Νουμᾶ» καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ στὴ δημοτικὴ γλῶσσα, δὲ θάῄσκει τὸ ποταπὸ ἐπιχείρημα τῶν λεφτῶν. Ἀκολούθησε κι' αὐτὸς τὴν ἴδια γραμμὴ μ' ὅσους ἔφεραν στὴ μέση τὰ Ρούσσικα ρούβλια· κι' ἄμα εἶδε, πῶς γελάει πρὸ ὁ κό-

IB' K' ἐνψῆπαίξε τὸ σουραυλὶ μὲς στὸ μεσημέρι καὶ τὰ κοπάδια σταλιζαν, χωρὶς νὰ τὸ νοιώσει ἀποκειμήθηκε· ἡ Χλόη. Ὅταν τὸ εἶδε αὐτὸ ὁ Δάφνης, ἀφίοντας καταγῆς τὸ σουραυλὶ, τὴν ἔβλεπεν ἀπὸ πάνω ὡς κάποι ἀχόρταγα, γιατί δὲν ντρεπόνταν τότες καθόλου, καὶ συνάμα μονόχος του σιγομὶ λοῦσε :

- Πῶς κοιμούνται τὰ μάτια της, πῶς μοσχοβολάει τὸ στόμα της! οὔτε τὰ μῆλα ἔτσι, οὔτε τὰ θυμάρια. Μὰ νὰ τῇ φιλήσω δὲν τολμῶ· δαγκώνει τὸ φιλὶ τὴν καρδιὰ καὶ σὰν τὸ νιὸ μέλι μὲ κάνει νὰ τρελαίνουμαι· φοβᾶμαι μήπως ἂν τὴν φιλήσω τὴν ξυπνήσω. "Ὡ τὰ φωνακλάδικα τζιτζικισία, δι' ἣν τὴν ἀφίσουν νὰ κοιμηθεῖ, γιὰτὶ λαλοῦν δυνατὰ μὲ κ' οἱ τράγοι μαλόνοντας χτυποῦν τὰ κέρατά τους. "Ὡ τοὺς λύκους, τοὺς πρὸ φοβιτάρηδες κ' ἀπὸ τῆς ἀλεπούδες, ποὺ δὲν τοὺς ἀρπαῖζαν.

Κ' ἐκεῖ πούλεγεν αὐτά, ζήτιζικας φεύγοντας χιλιδὸν πούθελε νὰ τὸν πιάσει, ἔπεσε μὲς στὸν κόρφο τῆς Χλόης. Καὶ τὸ χιλιδὸν, πετάχοντας κατόπι του, δὲν μπόρεσε νὰ τὸν πιάσει, μὰ μὲ τὶς φτερούγες του, γιατί εἶχε φτάσει κοντὰ κυνηγώντας τον, ἀγγίξε τὰ μάγουλά της. Κ' ἡ Χλόη, μὴν ξέροντας τὸ τί ἐγένη, ἀφοῦ φώναξε δυνατὰ, πετάχτηκε ἀπ' τὸν ὕπνο. Μὰ ὅταν εἶδε καὶ τὸ χιλιδὸν νὰ πετᾷ ἀκόμη σιμὰ της καὶ τὸ Δάφνη νὰ γελᾷ γιὰ τὸ φόβο της, ἔπαψε νὰ φοβάται,